

Nd. **282. Frumvarp til laga** [105. mál]
um breyting á lögum nr. 70 5. júní 1947, um fjárhagsráð, innflutningsverzlun og
verðlagseftirlit.

Flm.: Einar Olgeirsson, Ásmundur Sigurðsson.

1. gr.

2. málsgr. 9. gr. laganna falli burt.

2. gr.

10. gr. laganna orðist svo:

Engar vörur má flytja til landsins, nema að fengnu innflutnings- og gjaldeyrisleyfi. Frá þessu getur fjárhagsráð þó gefið undanþágu með auglýsingu, að fengnu samþykki ríkisstjórnarinnar.

Fjárhagsráð úthlutar innflutnings- og gjaldeyrisleyfum til kaupa á þeim vörum, sem háðar eru leyfisveitingum, og getur selt þau skilyrði um innflutninginn, sem nauðsynleg kunna að vera vegna viðskiptasamninga eða af öðrum ástæðum.

Úthlutun innflutnings- og gjaldeyrisleyfa skal hagað samkvæmt fyrirmælum 11. gr. laga þessara.

3. gr.

11. gr. laganna orðist svo:

Innflutnings- og gjaldeyrisleyfum, sem fjárhagsráð ákveður að veita til kaupa á kornvörum til manneldis, kaffi og sykri, ávöxtum og grænmeti, fatnaði og vefnaðarvörum, skófatnaði, búsaðöldum og hreinlætisvörum,

skal skipt jafnt milli allra landsmanna og leyfunum úthlutað til hvers einstaklings. Þó er heimilt að úthluta allt að 15 af hundraði af heildarinnflutningi á þessum vörum eftir öðrum reglum og að veita þeim, sem vegna atvinnu sinnar þurfa meira en aðrir af einhverjum vörutegundum, aukaleyfi til kaupa á þeim (vinnuföt, sjóklæði, kaffi og sykri, rúgmjöl til sláturgerðar o. s. frv.). Innflutnings- og gjaldeyrisleyfi fyrir kornvörum, kaffi og sykri séu miðuð við ákveðið vörumagn, en leyfi fyrir öðrum vörutegundum við verð.

Um gjaldeyrissölu bankanna gegn leyfum, sem miðuð eru við vörumagn en ekki ákveðna fjárhæð, skal farið eftir reglum, er um það verða settar. Innflutnings- og gjaldeyrisleyfi séu veitt fyrir eigi skemmra tímabil en 6 mánuði í einu. Að því er snertir þær af framangreindum vörum, sem framleiddar eru í landinu, að einhverju eða öllu leyti úr erlendum eignum, skal nokkur hluti leyfanna gilda til kaupa á efni til þeirrar framleiðslu.

Þegar fjárhagsráð veitir fjárfestingarleyfi samkv. 5. gr., skal það jafnframt veita þeim, er fá slík leyfi, innflutnings- og gjaldeyrisleyfi fyrir öllum þeim erlendu vörutegundum, sem þarf til framkvæmdanna og kosta yfir 200 krónur í erlendum gjaldeyri. Leyfi til framkvæmda utan Reykjavíkur séu veitt fyrir eitt ár í senn.

Verzlanir og fyrirtæki, sem fá þau innflutnings- og gjaldeyrisleyfi, er einstaklingum eru veitt samkv. 1. og 2. málsg., skulu framvísa þeim hjá sýslumönnum og bæjarfógetum (í Reykjavík hjá fjárhagsráði). Þar séu upphæðir leyfanna lagðar saman og þeim skipt fyrir tölusett heildarleyfi, er innflytjendur síðan framvísa hjá töllyfirvöldum og hönkum.

Úthlutun innflutnings- og gjaldeyrisleyfa til kaupa á öðrum vörum en þeim, sem nefndar eru í 1. og 2. málsg., fer eftir ákvörðun fjárhagsráðs og reglum, sem um það kunna að verða settar.

4. gr.

12. gr. laganna orðist svo:

Fjárhagsráð ráðstafar gjaldeyri til kaupa á þeim vörum erlendis, sem eigi þarf innflutningsleyfi fyrir, svo og til annarra nauðsynja.

Fjárhagsráð hefur heimild til að ráðstafa farmrými í skipum, sem íslenzkir aðilar hafa til vöruflytninga að og frá landinu, ef nauðsynlegt þykir.

Fjárhagsráð fer með verðlagsáskvarðanir og verðlagseftirlit, að svo miklu leyti sem nauðsynlegt verður talið.

Ríkisstjórnin getur ákveðið skömmun á einstökum vörutegundum, ef hún telur þess þörf, og skal þá framkvæmd skömmunarinnar falin fjárhagsráði.

Ríkisstjórnin getur einnig ákveðið, að verzlunum og iðnaðarfyrirtækjum sé óheimilt að selja nafngreindar vörutegundir nema gegn innflutnings- og gjaldeyrisleyfum, enda sé þá jafnframt ákveðið hlutfall milli leyfisupphæðar og útsóluverðs vörunnar í hverjum vöruflokki.

5. gr.

Í stað orðanna „innflutnings- og gjaldeyrisdeildar“ í 1. málsg. 13. gr. laganna komi: fjárhagsráðs.

6. gr.

15. gr. laganna orðist svo:

Fjárhagsráð getur ákveðið hámarksverð á hvers konar vörum, þar á meðal hámark álagningar, umboðslaun og annarrar þóknunar, sem máli skiptir um verðlag í landinu. Svo getur það og úrskurðað um aðra kostnaðarliði, sem til greina koma við verðlagningu á vörum. Þá getur fjárhagsráð einnig ákveðið gjöld fyrir flutninga á landi, svo og í lofti, þar með talin farmgjöld og afgreiðslugjöld, enn fremur greiðslur til verktaka og verkstæða fyrir alls konar verk, svo sem pípu- og raflagningar, smíðar, málningu og veggfóðrun, saumaskap, prentun og því um líkt. Fjárhagsráð getur enn fremur ákveðið hámarksverð á veitingum á greiðasölustöðum, fæði, snyrtingu, fatapressun og aðgöngumiðum að almennum skemmtunum og öðru slíku.

Ákvæði þessarar greinar taka ekki til vörutegunda, sem verðlagðar eru samkvæmt sérstökum lögum, né til vöru, sem seld er úr landi, eða launa fyrir verk, sem ákveðin hafa verið með samningum stéttarfélaga.

7. gr.

16. gr. laganna orðist svo

Fjárhagsráð getur falið sérstökum trúnaðarmönnum eftirlit með verðlagi. Þeir, sem fara með verðlagseftirlit samkvæmt lögum þessum, geta krafist hvern sem er allra þeirra upplýsinga, skýrslna og annarra gagna, er þeir telja nauðsynleg í starfi sínu.

8. gr.

17. gr. laganna orðist svo:

Úrskurðum og ályktunum fjárhagsráðs um verðlagsmál verður ekki áfrýjað. Þó má taka mál til meðferðar á ný, ef ástæður hafa breytt eða nýjar skýrslur komið fram, er máli skipta.

9. gr.

Upphaf 19. gr. laganna verði þannig:

Allar verðlagsákvæðanir, sem samþykktar eru af fjárhagsráði, skulu birtar þegar í stað, og ganga þær í gildi, o. s. frv.

10. gr.

Í stað orðanna „innflutnings- og gjaldeyrisdeildar“ í 20. gr. laganna komi: fjárhagsráðs.

11. gr.

Upphaf 21. gr. laganna verði þannig:

Fjárhagsráðsmönnum og starfsmönnum fjárhagsráðs er bannað, o. s. frv.

12. gr.

Upphaf 22. gr. laganna orðist svo:

Hver sá, er vanrækir að láta fjárhagsráði eða starfsmönnum þess í té skýrslur þær, sem honum er skylt að gefa, o. s. frv.

13. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Á undanförunum þingum hafa verzlunarmálin allmjög verið til meðferðar og allhörð átök skapast um þau, sérstaklega um þá stefnu að veita gjaldeyris- og innflutningsleyfi fyrir öllum helztu nauðsynjavörum beint til neytendanna og setja ein-

staklingunum í sjálfsvald, hvaða verzlunarfyrirtæki þeir fela að annast útvegum varanna fyrir sig.

Frumvarp um þetta efni var flutt af þremur þingmönnum Framsóknarflokksins á síðasta þingi og var samþykkt í neðri deild þingsins, en vísað frá með rökstuddri dagskrá í efri deild. Þótt Sósíalístaflokkurinn telji ekki, að þessar tillögur leysi vandamál þau, er verzlunarkerfið hefur skapað, til fullrar hlítar, þá telur hann, að í þeim felist svo miklar umbætur á verzluninni og vörudreifingu innanlands, að sjálfsagt sé að vinna að lögfestingu þeirra, meðan skilyrði vantar til að fá lögfestar enn þá fyllri umbætur, eins og þær, sem flokkurinn lagði til í frumvarpi sínu um ráðstafanir gegn dýrtíðinni á Alþingi 1947. Var flokkurinn því fylgjandi fyrrnefndu frumvarpi framsóknarmanna á síðasta þingi, þótt sá stuðningur nægði ekki til að tryggja málinu framgang vegna meiri hluta Sjálfstæðisflokksins og Alþýðuflokksins í efri deild. Hins vegar var það sýnt eftir kosningarnar á s. l. hausti, að skipun þingsins hafði breytt þannig, að nú mátti telja mjög miklar líkur til að fá þetta frumvarp lögfest. Þess vegna sneri Sósíalístaflokkurinn sér til Framsóknarflokksins með bréfi þann 21. nóv. s. l. og tjáði sig reiðubúinn til fylgis við málið á yfirstandandi þingi og óskaði svars við því tilboði, að flokkarnir hefðu samvinnu um að fá frumvarpið lögfest. Frá Framsóknarflokknum barst ekkert svar, en nokkru síðar sýndu nokkrir framsóknarþingmenn formanni Sósíalístaflokksins annað frumvarp, byggt á allt öðrum grundvelli, sem þeir kváðust nú mundu flytja í stað hins fyrrnefnda, og án þess, að nokkurrar samvinnu væri óskað af hálfu Sósíalístaflokksins til að fá lögfestar þær tillögur, er líklegast væru til að ná samþykki þingsins og gætu jafnframt bætt úr verstu ágöllum verzlunarskipulagsins.

Við flutningsmenn teljum hins vegar, að í þessu frumvarpi, sem er samhljóða frumvarpi framsóknarmanna frá síðasta þingi, séu fólgnar þær beztu tillögur í þessum málum, sem unnt er að fá lögfestar, eins og þingið nú er skipað, og enn fremur að líkur fyrir samþykkt þess séu mjög miklar, aðeins ef Framsóknarflokkurinn vill halda sér við fyrri afstöðu og láta málefnalega afstöðu eina ráða gerðum sínum í þessu efni. Í trausti þess, að svo verði, leyfum við okkur að leggja þetta frumvarp fram til meðferðar þingsins.

Fylgiskjal.

Bréf þingflokks Sósíalístaflokksins til þingflokks Framsóknarflokksins.

21. nóv. 1949.

Þingflokkur Framsóknarflokksins, Reykjavík.

Með tilvísun til breytinga, sem nú hafa orðið á skipun Alþingis, má telja líklegt, að hægt sé að fá samþykkt frumvarp það um endurbætur í verzlunarmálunum, sem Framsóknarflokkurinn flutti á síðasta þingi og felld var fyrir honum með eins atkvæðis mun í efri deild.

Sósíalístaflokkurinn vill hér með tjá yður, að hann er nú eins og áður reiðubúinn til að ljá slíku frumvarpi fylgi sitt.

Væntum vér svars yðar um afstöðu Framsóknarflokksins til þessa máls hið fyrsta.

Virðingarfyllst.

F. h. þingflokks Sameiningarflokks alþýðu — Sósíalístaflokksins

Einar Olgeirsson.

Til þingflokks Framsóknarflokksins, Reykjavík.